

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิหลังของเกษตรกร ปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยทางสังคมของเกษตรกรตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวน 109 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 150 คน เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ค่าไคสแควร์

ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ร้อยละ 72.47 มีอายุในช่วงมากกว่า 40 ปี อายุเฉลี่ย 47.53 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าหรือเท่ากับประถมศึกษา ร้อยละ 90.82 สมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีจำนวนมากกว่า 3 คนขึ้นไป มี 79 คน หรือร้อยละ 72.50 แรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่มีมากกว่า 3 คนขึ้นไป มี 60 คน คิดเป็นร้อยละ 55.0 รายได้ของครอบครัวในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ 50,001-100,000 หรือร้อยละ 76.15 ขนาดพื้นที่ถือครองของเกษตรกรส่วนใหญ่ต่ำกว่า 10 ไร่ หรือร้อยละ 77.98

ส่วนแหล่งข้อมูลข่าวสารผู้วิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการประมงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 1.64 และแหล่งข่าวสารทางการประมงมากที่สุด คือ โทรทัศน์ แหล่งข่าวสารที่ได้รับน้อยที่สุด คือ จากบุคคลในครอบครัวและการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการประมงในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา เกษตรกรสามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการประมงประมาณ 1-2 ครั้ง/เดือน/ปี หรือร้อยละ 47.70 รองลงมาคือประมาณ 3-4 ครั้ง/เดือน/ปี หรือร้อยละ 27.50

จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.88 หรือ ร้อยละ 68.81 เกษตรกรมีความพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นการให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการประมงเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้าน ในหัวข้อที่ 1 มีอาหารโปรตีนประเภทปลาบริโภคเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของ

โครงการฯ ด้วย โดยได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.92 และประเด็นที่เกษตรกรมีความพึงพอใจน้อยที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วมและการได้รับประโยชน์ในหัวข้อที่ 3.3 การคัดเลือกคณะอนุกรรมการโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้าน และร่วมให้อาหารปลา โดยได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.10

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ภูมิหลังปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านกับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านที่เกี่ยวกับประเด็นการให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการประมงเกี่ยวกับการเลี้ยงปลา การบริการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการประมง การมีส่วนร่วมกับการได้รับประโยชน์ สามารถจะบรรยายสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

ภูมิหลังปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและปัจจัยทางสังคมของเกษตรกร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้ของครอบครัว ขนาดพื้นที่ถือครอง แหล่งข่าวสาร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมประมง ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้าน

ปัญหา อุปสรรค ของเกษตรกร

เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้เสนอข้อคิดเห็นด้านปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้าน ดังนี้

1. ปัญหาด้านการให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมประมง ได้แก่ การกำหนดพื้นที่ และการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ และความต้องการอบรมด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย
2. ปัญหาด้านการบริหารของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมประมง ได้แก่ ขนาดของลูกปลาที่แจกมีขนาดเล็กเกินไป และอาหารปลาที่ได้รับน้อย
3. ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและการได้รับผลประโยชน์ ได้แก่ ขาดความร่วมมือการดูแลแหล่งน้ำ และคณะกรรมการบริหารแหล่งน้ำมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม
4. ปัญหาด้านอื่น ๆ ได้แก่ การขโมยปลาในแหล่งน้ำ และเจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียนโครงการน้อยเกินไป

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้าน

1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประมงควรให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดพื้นที่และคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ อย่างจริงจัง
2. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประมงควรจัดการฝึกอบรมเกษตรกรด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้มีความรู้ที่ทันสมัยและต่อเนื่อง
3. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประมงควรแจกพันธุ์ปลาที่มีขนาดใหญ่กว่าเดิมจะได้มีอัตราการรอดสูง ทำให้แหล่งน้ำมีผลผลิตสูงขึ้นและจะทำให้เกษตรกรมีอาหารโปรตีนเพิ่มขึ้นและราคาถูก
4. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประมงควรแจกอาหารปลาแก่โครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านเพิ่มขึ้น
5. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประมงควรให้คำแนะนำให้เกษตรกรของโครงการเข้ามามีส่วนร่วมและพัฒนาแหล่งน้ำอย่างต่อเนื่อง
6. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประมงควรให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการบริหารแหล่งน้ำของโครงการให้เกิดการเสียสละเพื่อส่วนรวมมาก ๆ
7. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประมงควรให้คำแนะนำหรือปลูกฝังหรือวางมาตรการขโมยปลาจากแหล่งน้ำของโครงการ
8. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประมงควรออกเยี่ยมเยียนเกษตรกรของโครงการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้าน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงปลามีความพึงพอใจต่อโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้าน โดยภาพรวมของโครงการในระดับมาก มีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยประมาณ 2.88 ดังนี้

1. มีความพึงพอใจมากที่สุดในระดับ การให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการประมง เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาของโครงการในหัวข้อที่ 1 การมีอาหารโปรตีนประเภทปลาบริโภคเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.92 อันดับรองลงมาที่อยู่ในประเด็นเดียวกันในหัวข้อที่ 2 การพัฒนาแหล่งน้ำทำนบปลาประจำหมู่บ้าน เพื่อเป็นศูนย์กลางของกรพัฒนาการเกษตรแบบผสมผสาน , ในหัวข้อที่ 3 การเกิดรายได้จากการจำหน่ายสัตว์น้ำของโครงการ เพื่อนำมาพัฒนาแหล่งน้ำและพัฒนาหมู่บ้านบริเวณรอบ ๆ โครงการฯ อย่างต่อเนื่อง , ในหัวข้อที่ 5 การมีการพัฒนารักษาสภาพแหล่งน้ำที่มีอยู่ตามธรรมชาติเป็นแหล่งน้ำทำนบปลาประจำหมู่บ้านเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด , ในหัวข้อที่ 4 การเสริมสร้างให้ความรู้ ความสามารถ และเกิดทักษะในการประกอบอาชีพด้านการประมงดีขึ้นกว่าเดิม , ในหัวข้อที่ 20 โครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านในการพัฒนาแหล่งน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดยั่งยืนและเพื่อให้เป็นแหล่งผลิตอาหารประจำหมู่บ้าน, ในหัวข้อที่ 19 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประมงที่เข้าไปช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากผลผลิตของปลาและมีอาหารโปรตีนราคาถูก บริโภคสม่ำเสมอและต่อเนื่อง , ประเด็นการบริการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมประมงในหัวข้อที่ 2.8 การที่รัฐเข้ามาส่งเสริมให้มีการพัฒนาหมู่บ้านโดยความริเริ่มของตัวเกษตรกร เช่น โครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้าน , ในประเด็นเดียวกัน ในหัวข้อที่ 2.7 การที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประมงมาให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับการเลี้ยงปลาในโครงการฯ , ในประเด็นการให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การประมงเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาของโครงการฯ ในหัวข้อที่ 6 การให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างต่อเนื่องบริเวณทำนบปลาประจำหมู่บ้าน และในประเด็นการมีส่วนร่วมและการได้รับประโยชน์ในหัวข้อที่ 3.6 การที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการประมงเริ่มดำเนินการโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านและท่านมีโอกาสเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนด้วย โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.92 , 2.89 , 2.89 , 2.83 , 2.82 , 2.81 , 2.80 , 2.79 , 2.78 , 2.78 และ 2.78 ตามลำดับ

2. มีความพอใจน้อยที่สุดในประเด็นได้แก่ การมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์ ในหัวข้อที่ 3.3 การคัดเลือกคณะกรรมการของโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านและร่วมให้อาหารปลา โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.10 ดังนั้น กรมประมงควรมีการกำหนดนโยบายในการให้คำแนะนำเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการประมงให้รู้จักการคัดเลือกคณะกรรมการของโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้าน

บ้าน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาของโครงการฯ เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างโปร่งใสและตรงกับความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง เมื่อวิเคราะห์ในภาพรวมแล้วจะเห็นได้ว่า การให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการประมง การบริการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการประมงและการมีส่วนร่วมและการได้รับประโยชน์ตลอดจนการสนับสนุนปัจจัยการผลิตของกรมประมง ซึ่งเป็นนโยบายที่ช่วยเหลือเกษตรกรให้มีอาหารโปรตีนเพิ่มขึ้นจากสัตว์น้ำและมีการพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงความพึงพอใจของเกษตรกรต่อผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานด้านการประมงให้แก่ผู้บริหารโครงการประมงหมู่บ้าน สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปวางแผนงานด้านส่งเสริมการประมงให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับอำเภอและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการประมง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรเป้าหมายมากที่สุด ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะประเด็นต่าง ๆ ไว้เพื่อพิจารณาดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านระดับกรมประมง , จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ รับทราบและมีความรู้ความเข้าใจพร้อมเห็นความสำคัญของโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านและให้ตระหนักว่า ทำนบปลาเป็นทรัพยากรสำคัญของหมู่บ้านที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเข้าไปดูแลให้การสนับสนุน และให้ได้ผลจากการบริหารแหล่งน้ำประเภททำนบปลา โดยมุ่งเน้นพึ่งตนเองมีอาหารโปรตีนจากปลาและสัตว์น้ำก่อให้เกิดรายได้จากการบริหารแหล่งน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำรายได้ไปพัฒนาหมู่บ้านต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อหาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง และผลสรุปได้ว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านในอำเภอแม่แตง โดยภาพรวมของโครงการฯ ในระดับมาก แต่ในอำเภอแม่แตงมีโครงการย่อยอื่น ๆ ที่เข้าไปดำเนินการอีกหลายโครงการ (ตามรายละเอียดโครงการ ฯ หน้า ที่ 12) ซึ่งน่าจะทำการวิจัยในลักษณะเดียวกัน เพื่อหาว่าโครงการใดที่ราษฎรพึงพอใจมากที่สุด เพราะเมื่อเกษตรกรมีความพึงพอใจก็จะทำให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการตามที่อ้างไว้ของ เปล่งศรี (2526 : 23) และจะได้นำโครงการย่อยที่เกษตรกรในอำเภอแม่แตง มีความพึงพอใจมาก เข้าไปสู่พื้นที่มากที่สุด